

Enheten för kemi, mikrobiologi och toxikologi
Jenny Persson Blom, 010-730 95 31
arbetsmiljoverket@av.se

s.remissvar@regeringskansliet.se
petra.zetterberg.ferngren@regeringskansliet.se

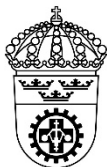
Remissvar - promemorian Vaccinationsbevis som smittskyddsåtgärd

Arbetsmiljöverkets synpunkter och ställningstaganden

I promemorian föreslås ett eventuellt införande av vaccinationsbevis som smittskyddsåtgärd för att möjliggöra ett ökat antal deltagare vid allmänna sammankomster, offentliga tillställningar och privata sammankomster. I promemorian presenteras olika förslag på hur vaccinationsbevis ska kunna användas, beroende på vilket epidemiologiskt läge som råder i landet. I ett sämre epidemiologiskt läge med hög smittspridning föreslås vaccinationsbevis kunna användas tillsammans med de nuvarande restriktionerna och deltagartaken vid olika sammankomster.

Arbetsmiljöverket har beretts möjlighet att yttra sig över remissen och noterar att förslaget främst inriktats på att förhindra smittspridning i samhället. I promemorian framgår inte hur förslaget kan komma att påverka berörda arbetstagare. Arbetsmiljöverket bedömer att förslaget kan innebära negativa konsekvenser för arbetsmiljön och vill därmed lämna följande synpunkter.

Förslaget innebär att arbetstagare (i promemorian benämnd anordnare eller verksamhetsutövare) ska kontrollera att samtliga deltagare som besöker en allmän sammankomst eller offentlig tillställning kan visa upp ett vaccinationsbevis. Arbetstagare ska verifiera vaccinationsbevisets äkthet och förvissa sig om att personen har vaccinerats med det totala antalet doser vaccin mot sjukdomen covid-19 minst två veckor före sammankomsten eller tillställningen äger rum. Dessutom ska arbetstagare förvissa sig om att vaccinationsbeviset har utfärdats till den person som visar upp det, genom att kräva legitimering av personen. Förslaget innebär nya arbetsuppgifter av kontrollerande karaktär för berörda arbetstagare.

Enligt arbetsmiljölagstiftningen ska arbetsgivaren bedöma om förändringar i verksamheten kan innebära risker för arbetstagare och vidta åtgärder för att motverka att arbetstagare drabbas av ohälsa eller skada till följd av sina arbetsuppgifter. Arbetsmiljöverket ser att denna nya arbetsuppgift kan innebära obehag och även risk för uppkomst av hotfulla situationer för arbetstagare när deltagare ska kontrolleras och avvisas om vaccinationsbevis saknas eller inte uppfyller rätt kriterier. Att hantera denna nya arbetsuppgift kan vara extra utmanande för arbetstagare med kognitiva svårigheter, till exempel kan det vara svårt att beräkna om datumet för dos två stämmer, det vill säga minst två veckor innan sammankomsten äger rum. Det framgår inte av förslaget om vaccinationsbeviset endast finns på svenska eller om det förekommer på annat språk, vilket kan vara en begränsande faktor för arbetstagare med annat modersmål än svenska.

De personer som av medicinska skäl undantas från kravet på vaccinationsbevis ska visa upp ett läkarintyg. Enligt förslaget görs bedömningen att det inte finns skäl att ställa några formkrav på en sådan handling. Denna otydlighet medför en stor osäkerhet för arbetstagare att kunna bedöma att intyget överhuvudtaget utfärdats av en läkare. Arbetsmiljöverket bedömer att det inte finns en obetydlig risk för att det kan förekomma förfalskade intyg. I promemorian är det otydligt vem som bär straffansvaret om en person med ett förfalskat intyg tillåts delta vid en sammankomst.

Det framgår inte heller av remissen vilka krav på vaccination som ställs på de arbetstagare som ska kontrollera vaccinationsbevisen.

Arbetsmiljöverket anser att det är otydligt i förslaget hur de så kallade covidbevisen från andra EU-medborgare ska kontrolleras, vid allmänna sammankomster, offentliga tillställningar och privata sammankomster. I promemorian framgår att covidbevis från andra EU-medlemsstater ska accepteras (skäl 49 i EU-förordning 2021/953). Ett covidbevis är giltigt även om personen nyligen har testat negativt mot covid-19 eller nyligen genomgått infektion med covid-19. Ska dessa förutsättningar gälla fortsättningsvis för EU-medborgare från andra länder? Det kan innebära en ökad smittrisk för arbetstagare eftersom de i dessa fall ska ha nära kontakt med personer som kan vara ovaccinerade.

Arbetsmiljöverket bedömer att det finns ett stort behov av utbildning och vägledning för berörda verksamheter innan vaccinationsbevis införs som smittskyddsåtgärd. I promemorian föreslås att en myndighet ska få i uppdrag att hantera verifieringsfrågor och bistå med vägledning för privata aktörer. I detta sammanhang vill Arbetsmiljöverket uppmärksamma att även myndigheter i egenskap av arbetsgivare behöver genomföra riskbedömning och

vidta åtgärder innan dessa nya arbetsuppgifter åläggs arbetstagare. I promemorian framgår att E-hälsomyndigheten beräknas få en ökad arbetsbörda om vaccinationsbevis införs och Arbetsmiljöverket vill påpeka behovet av att även den myndigheten ges möjlighet att genomföra riskbedömningar och vidta åtgärder innan nya arbetsuppgifter tillkommer.

Arbetsmiljöverket har redan ovan uppmärksammat att arbetstagare kan hamna i obehagliga eller hotfulla situationer i samband med kontroll av vaccinationsbevisen. En sådan risk kan vara extra påtaglig vid privata sammankomster om arbetstagare tvingas avvisa deltagare, till exempel gäster vid ett bröllop. Sådana situationer kan innebära behov av ingripande från polis eller ordningsvakt, vilket innebär att förslaget även har konsekvenser för arbetsmiljön för dessa yrkeskategorier, bland annat i form av ökad arbetsbelastning och risk för hotfulla situationer.

I promemorian framgår att vaccinationsbevis ger möjligheter till ett högre deltagande även vid föreläsningar. Arbetsmiljöverket vill påpeka att ett sådant förfarande kan påverka studenter eller arbetstagare som inte har vaccinerat sig mot covid-19 och att dessa därmed riskerar att exkluderas från undervisning och utbildning.

Förslaget innebär att arbetstagare hamnar i nära kontakt med många olika personer i samband med kontroll av vaccinationsbevisen. Det är riskfyllt ur smittrisksynpunkt. Arbetsmiljölagstiftningen utgår från att varje individ ska skyddas från att drabbas av ohälsa eller skada i sitt arbete och reglerar inte smittskydd på befolkningsnivå. Därmed önskar Arbetsmiljöverket att antalet genombrottsinfektioner efter vaccination med covid-19 följs upp kontinuerligt, såväl nationellt som internationellt, för att motverka att arbetstagare utsätts för smittrisker.

Arbetsmiljöverket vill även återigen, liksom vid flera andra remissvar under pandemin, uppmärksamma om arbetsgivarens skyldighet att se till att arbetstagare har kompetens och utbildning för det arbete de utför, att ensamarbete inte får utövas om det finns påtaglig risk för våld eller hot om våld och att minderåriga inte får vara i situationer som kan vara osäkra eller riskfyllda. Dessutom vill Arbetsmiljöverket påpeka att arbetstagare behöver få utbildning om alla smittskyddsåtgärder som ska vidtas, till exempel om hur trängsel ska undvikas samt utbildning i hur kontroll av de olika bevisen ska göras samt hur giltighet och äkthet av bevis och intyg ska säkerställas. Krav på smittskyddsåtgärder, utbildning och information för att förhindra smitta på arbetsplatsen finns i Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2018:4) om smittrisker.

De som deltagit

Yttrandet har avgetts av generaldirektör Erna Zelmin-Ekenhem. Närvarande har varit enhetschef Björne Olsson. Föredragande har varit handläggare Jenny Persson Blom.

Erna Zelmin-Ekenhem

Jenny Persson Blom